

Излази 1. и 15. дана
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2:40
на по године. К 1:20
на четврт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 ПОТ.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
ценовнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Заведу народ, па народ страда.

Лицем на наш Ускрс о. г. (ове године) била је у Самобору крај Загреба хрватска народна скупштина, која се завршила тиме, да је свијет истукао председника скупштине Кипаха, испребијао опћинског биљезника Вуковића, ударио на опћину, уништио и спалио све списе, а затим запалио и опћину. Други дио свијета ударио је на котарску област, уништио све списе, однио новац из касе од близу осам хиљада круна и запалио зграду. Ватра је угашена а десет сељака је затворено, који ће одговарати тешко пред судом, и који ће још поред других сељака љуто stradати.

Зашто је то било, питаћете. Прије него што на то одговоримо, казаћемо ово: Хрвати имају три политичке странке. Политичке се зову зато, јер воде политику. Једна се зове народна странка, али је народ крстио ту странку мађаронском, јер држи с Мађарима и јер мисли да ће попуштањем, улагивањем и мољакањем постићи што за земљу и народ код Мађара, код угарског сабора или право рећи мађарског сабора, (јер су у њему скоро сами Мађари), и код мађарске владе. Као што знамо, то им је досад слабо полазило за руком. Мађаронске новине су „Narodne Novine“ (Народне Новине) у Загребу. Друга странка зове се хрватска странка права, која је против Мађарона и која тражи да се погодба или нагодба, која је прије тридесет и шест година склопљена с Мађарима, врши као што треба; та странка тражи да ми управљамо сами својим новцем и да се прошире народу права. Уз ту странку пристају бар за сад и млађи напредни људи, тако звана напредна омладина, која хоће и споразум са српским народом у Хрватској и Славонији. Њихов је лист „Obzor“ (Обзор) у Загребу. Трећа странка је тако-звана *чиста странка права*, која се зове и Старчевићанска странка или Франкова странка. Њезин је вођа Чивутин Јозеф Франк, адвокат у Загребу. То је странка, која само ларма и виче, обећава народу куле и градове, каже да ће створити велику Хрватску, али без крви, као да печене шеве падају из неба. Та странка не признаје нас Срба и

каже да нас Срба нема. Кратко рећи, та странка залуђује хрватски народ, није кадра ништа урадити, него тим начином помаже непријатељима ове земље и хрватског народа. Њихов је лист „Hrvatsko Pravo“ (Хрватско Право) у Загребу.

И сад кад смо то казали, можемо рећи даље и ово: Хрватска странка права сазвала је онако, као што и наша српска самостална странка сазива, више скупштина народних. Такову је једну скупштину сазвала и на Ускрс у Самобору. Дошло је доста народа, да чује, шта ће му се говорити. Али је на ту скупштину послао и Франк своје људе, који су довели свога народа на скупштину. Франк је ишао за тим, да омете и поквари ову скупштину, што му је и пошло за руком. Скупштина је текла мирно и лијепо, али при крају узеше ријеч Франкове присталице, а нарочито жупник из Шестина крај Загреба Милетић, који говорима раздражише свијет тако, да је овај ударио најприје на председника Кипаха, а затијем учинио оно, што смо напријед казали. И сад ће заведени људи stradати, јер ће бити суђени.

Ми смо ово исприповједили за то, да видите, каквих људи све има. Ето, ти Франковци граве се пријатељима народу, а овамо раде на његову штету. Народ послуша и поведе се, учини дјела против закона, па страда, а они, који су га у зло навели, извуку се, па њима ништа. Влада је једва чекала да може забранити народне скупштине, и ето Франкова јој је странка ишла на руку. Сад ће влада, кад се буде тражила скупштина, рећи, да не може народних скупштина допустити, јер се народ на њима заведе и чини дјела против закона.

Па зато, а то нам је најглавније, хоћемо да кажемо и своје српском народу ово: Српска самостална странка одржала је већ неколико народних скупштина, и на њима је народу говорено, како треба да ради па да му буде боље. Али је народу нашем свагда речено, да се треба борити законитим путем, јер чим се скрене са тога пута, счда дође до страдања и страда народ. Оно, ко воли свој народ, скуп је живот свакога нашег сељака, јер је у нашем раду и у законитој борби потребна снага сваког појединца. Они, који га потпирују да се буну и да

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

ради оно, што закон не допушта, не желе му добра. Слаба је снага свију нас, да се опремо пушкама и сабљама војске, с којом држава располаже, а које има стотине хиљада. Бунити народ може онај, који свог брата сељака не воли, као што су то ето и у Самобору постигли они, које води Чивут Франк.

Руско-јапански рат.

Смрт адмирала Макарова.

Руску морнарицу код Порт-Артура задесио је у среду тежак удар. Јапанска флота приближила се из јутра Порт-Артуру, на који је већ толико пута ударала. Кад су се јапанске лађе

† Степан Осиповић Макаров
рођен 1848, погинуо 31. марта (13. апр.) 1904.

приближавале Порт-Артуру, испловио је Макаров са великим лађама оклопницама и са крстарицама одмах из луке и погнале су један део непријатељске морнарице. Али то је био с јапанске стране само мамац, јер су томе делу јапанске морнарице брзо дошле у помоћ и друге, тако да их је било свега преко тридесет. Адмирал Макаров разумео је одмах варку и заповедио је својима, да се враћају натраг, јер с толиком силом непријатељском није се могао мерити. Кад су се лађе враћале према луци портартурској натраг, недалеко од луке наишла је велика оклопница „Петропавловск“ на подводни лагум (мину) и бачена је у ваздух. Погинуо је адмирал Макаров и око 500 момака и официра. Осам официра и 32 морнара само спасени су, али и они су већином рањени. То је велик

ударац за руску флоту, у толико већи што је погинуо и храбри, мудри и најдаровитији руски официр на мору Макаров. Па зато ћемо испричати, ко је био Макаров.

Степан Осиповић Макаров.

Адмирал Макаров био је у Русији врло чувен са своје храбрости и са своје даровитости. Како смо већ јавили, он је средином месеца фебруара постављен за заповедника флоте у тамошњем Тихом Мору. Сва Русија је одушељено поздравила то именоване и стављало је у Макарова велике наде.

Он се родио г. 1848, било му је дакле 56 година. Ступио је у морнарску војничку службу пре четрдесет година. Служио је на више места код морнарица руских. Свагда се показао као ванредан јунак и даровит војник. Прославио се у руско-турском рату, кад је са лађом „Велики Кнез Константин“ нападао на турске луке. Одликован је због својих славних дела и због тога, што је усавршавао морнарицу много пута од руских владара Александра II., Алелександра III. и данашњега владара Николе II. Год. 1881. био је у ратном походу генерала Скобелева скупа са данашњим заповедником Куропаткином код Геок Тепа у Азији. Четири године, од 1885 до 1889 године, пловио је око читавог света, усавршујући своје знање. Генерал (контраадмирал) постао је г. 1891, одмах затим главним заповедником морнарског топништва и стекао је великих заслуга, јер је код руске морнарице увео многе нове ствари на ратним лађама. Осим других ствари он је изнашао лађу која лед ломи и ишао је с њом далеко у северно ледено море. Та његова лађа „Јермак“ налази се сада у Владивостоку, другој луци руској у Азији, на коју су Јапанци напали већ једном. Помоћу те лађе разбили су Руси лед око Владивостока, јер је било море око њега замрзло и могли су са својим лађама изићи у дубоко море.

Грдна је штета дакле, коју су Руси претрпели смрћу овог славног адмирала, јер је он умео осоколити војнике, који су у њега веру и наду стављали.

Ко ће бити наследник Макарова?

Држи се да ће заповедником морнарице на далеком истоку бити именован адмирал Николај Ивановић *Скридлов*, који је сада заповедник морнарице у црном мору. Њему је сада шездесет година. Одликовао се такође у руско-турском рату. Хвале га такође као даровита, врло вешта и добра адмирала.

Поред њега се спомиње и адмирал *Рожданственскиј*, који има велико знање, и који се такође одликовао у руско-турском рату.

Оба ова имена позната су и чувена у Русији.

Најновији брзојави јављају да је заповедником морнарице у Азији именован Скридлов.

Велики кнез Ђирил.

На броду „Петропавловску“ налазио се и велики кнез Ђирил, најближи рођак цару Николи после рођенога брата наследника престола Михаила. Он се спасао у тој погибији, али је рањен. Други велики кнез Борис, који није био на тој лађи, него је с обале гледао, описује овако у свом брзојаву у Петроград тај страшни догађај: Најпре се уздигао, каже, силан ступ ватре према небу, а за кратак час већ су се над огромним бродом заклопили таласи.

Шта ће бити на мору?

Пошто је руска морнарица од почетка рата до сада имала великих губитака, а помоћ из Европе неће моћи приспети најмање још за два месеца дана, то се морнарица руска мора ограничити само на одбрану, а за нападај против много јача непријатеља није способна.

Рат на копну.

И ако је руска морнарица страдала, ипак то неће стање на бојном пољу много променити. Руска морнарица била је већ од почетка слабија од јапанске, и о том се рачунало одмах с почетка. Сада када је морнарица руска још већма ослабљена, Јапанци ће моћи искрцавати лакше своју војску на копну.

На копну није још дошло до већих битака. Непријатељи су се већ приближили један другоме код реке Јалу на граници Кореје и Манџурије, али ће проћи још која недеља док до већих битака дође. Предње страже руске и јапанске сукобиле су се већ на реци Јалу, али Јапанци немају среће. У једном окршају побили су руски војници читаву једну предњу стражу Јапанаца, којих је погинуло преко педесет људи.

Да ли ће Китај у рат?

Јапан сам није такав противник да би се он с Русијом могао мерити, и ако Русија мора слати на осам хиљада километара своју војску из Европе у Азију, а то је силна даљина. Због те само даљине и одважио се Јапан на рат с Русијом, јер је рачунао, колике су тегобе водити рат код онолике даљине измеђ Петрограда и Москве и далеког Истока. Али сваким даном постају изгледи на ратне успехе за Русију све већи, а за Јапан све мањи. Сваки дан Русија гомила све више војске, и Куропаткин ће већ израчунати, кад ће почети гонити Јапанце пред собом.

Али и ако то тако стоји, указује се за

Русију још једна велика опасност. Држава Китај, која граничи на суху с руском државом у Азији, и од које је Русија узела Манџурију и закупила је за деведесет и девет година, почиње некако да се договара с Јапаном. Китај има око четир стотине милијуна људи, десет пута више него држава Аустро-Угарска, а три пута више него ли Русија. Али она је сасвим друге врсте држава, него што су наше у Европи, заостала је и престала напредовати, па стоји на оном месту, на коме је била пре рођења Христова. То је засебан свет. Ипак, кад би се та страшна сила заталасала, било би богме свој Европи повуци потегни. Јапанци су то видели, па кад су пре неколико година потукли Китајце, они су онда почели и спремати за рат и оружати као што су наши војници у Европи наоружани. Неће они имати много такве војске, али ипак могу Русији правити неприлике, ако пристану уз Јапан. Китајски генерал Ма налази се на граници Китаја и Манџурије, држи се мирно, јер је Китај званично прогласио, да неће бити ни на руску ни јапанску страну, али руској влади изгледа то све сумњиво. Тим сумњивије, што се у тој војсци као учитељи налазе јапански официри.

Да у Китају није све као што треба, доказ је и то, што се Европљани, који се тамо налазе, не осећају сигурни као ни пре четир године, кад је против њих букнуо устанак у свом Китају, и кад су све велике европске државе послале своју војску тамо, да их умири. Не да се дакле поуздано рећи, шта намерава Китај, али би могао пораз руски на мору на њих утицати. То би довело до нових великих заплета, до којих ипак, надамо се, неће доћи.

Енглези у Тибету.

Тибет је земља у Азији испод Сибирије. Баш скоро у исто време, када је започео рат између Русије и Јапана, Енглези улазе у Тибет, који граничи с руском Сибиријом, са војничким одељењем, како га они називљу експедиција, те тобоже хоће да *проучавају* ту земљу. Тибетанци знају, куда смера то *проучавање*, па се силом опиру продирању Енглеса, те су многи Тибетанци већ изгинули. Енглези хоће да и ту земљу покоре, да се што јаче утврде у Азији. Даље се зна, да су Енглези највећи непријатељи Русима, јер се боје, да их ови не престигну у Азији, па су они и побунили Јапанце против Руса, да само забаве Русе, како би они лакше могли у Тибету, да изврше што су наумили. Они би ради, да Јапанци потуку Русе, но та им се жеља не ће испунити. Рус ће се обрачунати и с Јапанцима и с Енглезима, па ће видети, да с Русом нема шале.

Ропство Јанковића Стојана.

Кад 'но Турци Котар поробише,
 Похараше дворе Јанковића,
 Заробише Смиљанић-Илију,
 Заробише Јанковић-Стојана;
 — У Илије млада оста љуба,
 Млада љуба од петнаест дана;
 У Стојана млађа оста љуба,
 Млађа љуба од недеље дана —
 У Стамбол их одведоше Турци,
 Поклонише цару честитоме.
 Тамо били за девет година.
 И десете за седам месеци,
 Тамо их је царе потурчио,
 Код себе им дворе саградио.
 Ал' беседи Смиљанић Илија:
 „Ој Стојане, да мој мили брате,
 „Сутра јесте петак, турски светац,
 „Цар ће отић' с Турцима у шетњу.
 „А царица с булама у шетњу;
 „Већ ти кради кључе од ризница,
 „Ја ћу красти кључе од арова,
 „Пак да пушта блага награбимо,
 „Да узмемо два добра коњица,
 „Да бежимо у Котаре равне,
 „Да гледамо робље неробљено,
 „Да љубимо лице нељубљено“.
 И ту су се браћа послушала.
 Кад освану петак, турски светац,
 Оде царе с Турцима у шетњу,
 А царица с булама у шетњу;
 Стојан краде кључе од ризнице,
 А Илија кључе од арова,
 Награбише небројена блага,
 Па узеше два добра коњица,
 Побегоше у Котаре равне.
 Кад су били близу до Котара,
 Ал' говори Јанковић Стојане:
 „О Илија, да мој мили брате!
 „Иди, брате, двору бијеломе,
 „А ја идем моме винограду,
 „Винограду, моме рукосаду,
 „Да прегледам мога рукосада:
 „Ко га веже, ко ли га залама,
 „Коме ли је допао у руке?“
 Од' Илија двору бијеломе,
 Стојан оде своме винограду;
 Нађе мајку Јанковић Стојане,
 Нађе мајку у свом винограду;
 Косу реже остарила мајка,
 Косу реже, па виноград веже,
 А сузама лозицу залива,
 И спомиње свог Стојана сина:
 „Ој Стојане, јабуко од злата!
 „Мајка те је већ заборавила,
 „Снахе Јеле заборавит' нећу:
 „Снахо Јело, неношено злато!“

Божио је Јанковић Стојане:
 „Божја помоћ, сиротице стара!
 „Зар ти немаш никога млађега,
 „Да тебека виноград уради,
 „Већ посрћеш стара и невољна?“
 Она њему боље одговара:
 „Жив ми и здрав, делијо незнана,
 „Немам, рано, никога млађега,
 „До Стојана јединога сина,
 „Њега једног заробише Турци,
 „А и њега и Илију мога,
 „Стојанова брата стричевића;
 „Од Илије млада оста љуба,
 „Млада љуба од петнаест дана;
 „Мог Стојана млађа оста љуба,
 „Млађа љуба од недеље дана;
 „Моја снаша, адамско колено,
 „Чекала га за девет година
 „И десете за седам месеци,
 „Данас ми се млада преудаје:
 „Ја не могах од јада гледати,
 „Већ побегох саду винограду“.
 Кад је Стојан разумео речи,
 Брзо оде двору бијеломе,
 Заста тамо кићене сватове.
 Лепо су га свати дочекали,
 Како с коња, таки за трпезу.
 Кад се Стојан вина понапио,
 Поче Стојан тихо беседити:
 „Браћо моја, кићени сватови!
 „Је ли тестир мало попевати?“
 Говоре му кићени сватови:
 „Јесте тестир, делијо незнана,
 „Јесте тестир, а да зашто није?“
 Кличе Стојан танко гласовито:
 „Вила гнездо тица ластавица,
 „Вила га је за девет година,
 „А јутрос га поче да развија;
 „Долети јој сив зелен соколе
 „Од столице цара честитога,
 „Па јој не да гнездо да развија“.
 Том се свати ништа не сећају,
 Досети се љуба Стојанова,
 Отпусти се од ручна девера,
 Брзо оде на горње чардаке.
 Па дозива сеју Стојанову:
 „Заовице, рођена сестрице!
 „Ево т' браца, господара мога!“
 Кад зачула сеја Стојанова,
 Она стрча доле низ чардаке,
 Трипут совру очима прегледа,
 Док је брацу лице угледала,
 А кад брацу лице угледала,
 Руке шире, у лице се љубе,
 Једно друго сузама умива
 Од радости и од жеље живе.
 Ал' говоре кићени сватови:
 „Господару, Јанковић-Стојане:

„А што ћемо ми за наше благо?
 „Ми смо много истрошили блага,
 „Док смо твоју љубу испросили“.
 Беседи им Јанковић Стојане,
 „Стан'те браћо, кићени сватови!
 „Док се мало сестрице нагледам,
 „Ласно ћемо ми за ваше благо,
 „Ласно ћемо, ако јесмо људи“.
 Кад се Стојан сестрице нагледа,
 Лепо Стојан свате даривао:
 Ком мараму, ком кошуљу танку,
 Младожењи рођену сестрицу.
 И одоше кићени сватови.
 Кад у вече о вечери било,
 Иде мајка у двор кукајући,
 Она кука као кукавица,
 И спомиње свог Стојана сина:
 „Ој Стојане, јабуко од злата!
 „Стоју мајка већ заборавила,
 „Снахе Јеле заборавит' нећу.
 „Снахо Јело, неношено злато,
 „Ко ће стару дочекати мајку?
 „Ко пред мене стару ишетати?
 „Ко ће стару запитати мајку,
 „Јеси ли се уморила, мајко?“
 Кад зачула љуба Стојанова,
 Ишетала пред дворе бијеле,
 Прима мајку на господске руке,
 И говори својој старој мајци:
 „Ти не кукај, моја стара мајко,
 „Тебе стару огрејало сунце.
 „Ево теби твог Стојана сина!“
 Кад угледа остарела мајка,
 Кад угледа свог Стојана сина,
 Мртва мајка на земљицу паде.
 Лепо Стојан опремио мајку,
 Како царски ваља и требује.

Како нам се воде црквени рачуни?

Читао сам више пута у новинама и чуо сам много пута од људи, да се у овој или оној црквеној опћини не воде добро црквени рачуни. Неко криви предсједника, неко тудоре, неко опет пароха, а нико не вели криви смо сами. Па ипак стоји, да смо сами криви. Са рачунима црквеним могу баратати само они људи, које народ изабере и постави на то мјесто. Свака црквена опћина мора изабрати и имати црквену скупштину своју, скупштина ова изабере црквени одбор, и тај одбор мора будно и тријезно пазити, да се црквени рачуни добро воде. Што је већа парохија и црквена опћина, то је већи и њезин број скупштинара и одборника. Број скупштинара може бити 30, 60, 90 и 120, а одборника 8, 12, 16, 20 и 24., осим предсједника, потпредсједника и пароха. Дакле најмањи број

у црквеном одбору може бити 10, ако је парох и предсједник, а 11, ако није. Тих 10 или 11 људи одборника, а у већим црквеним опћинама и више, морају бити јамац, да ће се црквени рачуни добро водити. Али за то јамче црквеној скупштини, коју је народ изабрао и морају јој рачуне на преглед подносити обично концем сваке године, кад се рачуни вишој власти „ради даљег прегледања рачуна достављају“, а и у свако доба, кад то скупштина иште. Но, да не би одбор радио на своју руку, одређено је у нашем народном и црквеном закону, да одбор мора црквеној скупштини поднијети „*прорачун*“ за сваку годину унапријед — обично у јесен —, и што тамо закључи скупштина, а виша власт узме на знање, да се троши, то се само има трошити кроз цијелу годину, која долази. — А осим тога црквена скупштина има одредити начин, како ће црквени одбор баратати са готовим новцем. Дакле скупштина одреди одбору и што ће трошити и како ће с готовим новцем располагати; а одбор треба, да тако и уради. Па, пошто црквени одбор има више чланова, те није могуће, да они сви увијек буду присутни код сваког примања и издавања народно-црквеног новца; то се закон и за то побринуо. Закон наиме вели, да „црквени одбор бира из средине своје и ван ове *на годину дана епитропе*“ (тудоре), који „*примају приходе и подмирују трошкове по упутству одбора и полажу одбору рачун свака три мјесеца*“. А да би оно новца, што тудори сакупе, па облигације и уложне књижице, ако их црква има, сачувано било, вели закон: „*готовина, облигације и правни документи (докази) имају се чувати у сигурној каси и на сигурну мјесту*“; а црквена каса та мора имати три кључа, од којих један држи предсједник одбора, други парох а трећи главни тудор. Тај наш закон, у ком то све пише, што сам сад навео и написао, зове се краљевски рескрипт од 10. августа 1868. године. Њега мора имати свака црквена опћина, а треба га знати сваки пунољетни опћинар, особито пак они, који су скупштинари и одборници. Не знаш ли закона, не можеш се по њему ни владати, јер не знаш, шта он све налаже. За то понајвише, што се закон тај не зна, он се и не извршује и ради се којешта. Ево на примјер. Једном сам био у дућану једног Србина трговца, дође у дућан тудор из оближњег села и донесе пун рубац ситног црквеног новца. Понуди помоћнику завежљај говорећи: „*дајте ми то избројте*“. Упаде ми у очи, да тај тудор носи 2—3 сахата далеко црквени новац од куће, скупљен можда у неколико мјесеци, па не знају други код куће, а ни он сам, колико он то носи, да измијени у крупнеш или да уложи у који нов-

Савјетујте своје рођаке и пријатеље да купују и читају овај лист.

чани завод. Упитам трговца, како се то ради, а он слеже с раменима па рече: „*никако, пријатељу, тај је тугор већ много година, па ради, како хоће и што хоће*“. А да ово није по закону, само ти се каже. Прије свега, тугоре треба избирати на годину дана, како то изрично закон одређује. Јер овако, кад се пусте тугори, да дуље буду опћински бесплатни званичници а уз то још и без надзора, могу доћи на несретну мисао, да се сами наплате. Чудно је, да ми, ма да се молимо Богу у „Оче наш-у“ *и не уведи нас у искушење*, ипак сами пуштамо своје тугоре да у искушење дођу, с тога, јер их не надзиремо и не мијењамо, како то закон одређује. Тугори треба да свој рачун полагају одбору, а овај онда располаже, што ће метнути у касу црквено-опћинску, а што послати у новчани завод. Али, колико има тих црквених одбора, који тачно свака три мјесеца прегледају и тугорске рачуне и оно, што она три кључара раде. Ма да закон вели, да црквени одбор „*свака три мјесеца редовно, а по околностима и ванредно касе прегледа*“, опет се то не чини редовно. Та зар смо једном читали, да су лупежи провалили у неку цркву и однијели 100—200 а можда и више форинти црквеног новца. А зар су се морале управ тако велике своте штетовати? Нијесу. Да је црквени одбор по дужности прегледао касу свака три мјесеца и да је 20—30 К оставио у каси за текуће потребе, а остале новце послао у српски новчани завод, не би лупежи могли однијети стотине форинти, него само десетине круна. Дакле овако бјеше у каси можда примања од године и више дана, а нико није водио рачуна, да то буде плодносно и сигурније сачувано. Може неко рећи, ма наш председник не ће да се одбор по закону састане, на то му одговарам, да по закону председник мора одборску сједницу сазвати, „*ако то најмање три одборника узмишћу*“. Па, ако не ће ни онда, е онда треба настојати живо, да се таки промијени, јер, који год председник не ће по закону да живи, тај не може добар бити.

Баш сад се навршују три прва мјесеца 1904. године, за то црквени одбори нека прегледају црквене рачуне своје и нека тако чине свака три мјесеца, и ја сам увјерен, да ће онда мање тужби бити, да се црквени рачуни не воде добро.

Желимо ли пак, да нам црквени рачуни потпуно тачно и правилно буду вођени, а ми пазимо добро кога бирамо у црквене скупштине своје, јер, каква је скупштина, таки је одбор, таки су и тугори; па се не ћемо кашње кајати и кривити овога и онога. Српска нар. пословица вели: „*Како простреш, онако ћеш и спавати*“, а ја велим, какве људе изабереш, да ти воде црквене рачуне, онако ће се и водити.

Наш чича Тимотије.

(Из збирке „Наши сељани“).

Јутрос зором умро наш чича Тимотије Пређић. Умро човек — рећи — на пречац. С ким год се састанеш сваки каже: Бог да му душу прости! Није да га хвале да кажем сад после смрти, та није зато, ама беше он ваистину добар човек! И умре човек! Био пре десет дана на вашару у Е... са женом Смиљаном. Купио деци опанчиће и још што-шта за кућу па сео под шатру да се мало — рећи — привати и тело заложу. У том ето ти наших сељана газда Томе Искрића и Ђоке Палетића. Видели на чича-Тимотији нов шешир па ће тек рећи: А где ти се поновио, алвалук море, а да него! Ваљда ћеш тек тако проћи?

— Па не марим — одврати чича Тимотије — шта ће те пити, хоћете ли вина ил ракије?

Ја се баш десио ту у близини, погледам у Смиљку а жени не беше право ова част, чисто се промену у лицу.

Ча Тимотије наручи две литре вина. Хо брате, испише она двојица у часу! Тимотије онако по мало сркут'о а богме оследило се после и њему, па поче једну за другом испијати.

— Тимо — каже Смиљана — да идемо кући, омркнућемо а и деца су сама.

— Сад, сад — одвраћа Тимотије па наручи још две. Она се двојица само смешкају и пију. Шта је том нашем Тимотији — помислим ја — та он је бар увек трезвен и разборит! Приближује се већ и вече. Устанем, полако ћу пешке кући. Идем путем а све мислим о овом алвалуку. Кад наједанпут чујем силан топот. Сврнем с пута да се уклоним, а наши сељани се утркују. Погледам боље, чујем Тимотијин глас. Јуре коњи као помамни мислиш не стају ногом на земљу. Чујем плач из кола, а ха, то је Смиљана! Ех — помислим — баш је то пиће отров, ето шта учини од онака човека!

Кад те вечери прођем послом поред Тимотијеве куће. Чујем у соби плач и јаук, деца запомажу. Уђем унутра. Тимотије лежи као мртав, онесвестио се. Ех није друге, пресече га вино.

Јаој — што ћемо и како ћемо — виче Смиљка. У тим ето ти и комшинице Јуле. „А што јаучеш — поче она — ватај коње у кола па врачари Анђи у С*. Док га она прометне кроз ватрицу и да му серафим траву ни бриге те! Урок је то, па то ти је!“ — „Море окајте се врачарије — кажем им ја — и лажаре Анђе, и какав урок спомињете. Пустите човека на миру. Тимотији све горе, превија се човек од мука.

Кад ту ноћ одвезоше га у друго село некој врачари Анђи. Чујем прометала га кроз ватру и дала му неку траву. Човеку се још горе смучило, па Богу душу! Кад сутра дан Тимотији горе него прошле ноћи. Дао се човек на муке. Отровала га она несретница са травуљином некаквом.

Чуо за ову несрећу и отац Владимир свештеник наш па ће отићи болеснику. Ја се баш десио тамо.

— Шта је и каква је то несрећа у кући? — пита домаћицу.

— Та ето тај алдумаш и они непријатељи наши! Позлило му. Него да очитате оче молитву.

— Хоћу одврати љубазно отац Владимир. Бог нека му се смилује, он му може помоћи. И очита молитву, па ће рећи: Чујме Смиљана! Учинио сам што сам могао, велика је милост Божја! Али учини и ти што ћу ти рећи! Отиди док је за раније у варош по лекара, није ни то далеко. Он је учио и проучавао

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

различне лекове, моћи ће с Божјом помоћи олакшати муке овом човеку.

— Та оставите то оче — одврати Смиљана. — Ето Анђа је баш вешта, па ето не помаже.

— Море, окај се луда збора. Каква врачара! Зар можеш свакој протуви из бела света веровати. Она нема хлеба, па хоће од туђег зноја да живи разумеш ли ме! За то лаже и вара свет. Ко се жив на свету може похвалити да су га врачаре спасле у болести?

— Е, зна она доста — умеша се Јула — траве су у ње свакојаке.

— То су празне речи Јуло! рече отац Владимир. Тешко сваком оном, ко се у њихову помоћ узда, та то није ни човек, ни Хришћанин, тај нема ни вере у Бога. А што се не запитате, зашто она себи не може срећу да уврача? Зашто сама себи не помогне? Еј лаковерни свете! За њене лажи пружај јој твоје криво зарађене паре, за њене оците преваре дајеш јој хлеба!

— Па шта ћемо, Божја воља — каже Смиљана.

— Вараш се Божја душо да је то воља Божја. Опити се и своју памет изгубити зар је то воља Божја? Па онда зар у мукама тражити помоћ од врачара — лажара да те оне још већма отрују и памет смуте. Не, не варајте се! Није то воља Божја! Па онда тај гадни обичај — алвалук. Купиш шешир што вреди две круне а платиш пет круна алвалука. То је зар напредак. Немаш кадгод крајцаре у кући да соли купиш а на алвалук круне бацаш. Зато ето пропадамо.... А сад с Богом! Бог нека Тимотији буде у помоћи.

Тимотију смо данас сахранили.

поп Јован Ж. Буга.

Шта је Америка за Србе?

Српски лист „Слобода“, који излази у Америци у Сан Франциску, доноси ову вијест из Неваде: Драги рођаче, Америка је постала за Српство друго тужно и несретно Косово, које хоће зар да све Српство истријеби; не на Лазарево бојно поље, већ на лажну срећу домамљује их у своја њедра те од њих своју пасторчад гради, а српска отаџбина пуста постаје, те се у њој непријатељи насељују на велику несрећу нашу и будућност Српства. Гђе сте, мудраци и родољуби српски, зар не видите, да ће ово американско Косово постати горе од старосрбијанског Косова, ако не прекинете и лијека не нађете овој рани, овој кузи српској. Наша момчад тек дођу у Америку одмах се увјере, да би сви имућни постали у српској отаџбини, само кад би радили онако тешко и с прегнућем без милости, као што то чине у овој примамљивој земљи, само да их има ко онамо учити темељито, како треба подрасти, живјети, радити, чувати и на који начин чувати свој народ. Боже свемогући, дај да се сваки Србин из Америке поврати здраво својој отаџбини, те да ово американско Косово напустимо, а да онамо, онамо, за брда она, преко Океана, ослободимо старо Косово и подигнемо на Милошев гроб сјајан споменик.

Лав и лисица.

(Прича.)

Лав, дуго живећи, оматори и врло остари. И не могаше ни брзином ни снагом својом као у младо доба другу животињу надјачавати и прождирати. Мислећи, шта ће од њега најпоследње бити дође му на памет да често оно, што сила и снага не може мајсторија и хитрост учине. Претвори се болестан, уђе у своју пештару, и колико је дуг, простре се. Пукне глас у свуда се пронесе, да је онај страшни лав на концу. Ко што жели, то лако верује, па навали многа животиња, да тобоже походи тешко болесна лава, а онамо да очи наслади. Али би лав грабио једног по једног полазника и себи га узимао за болесничку понуду. Најпоследње дође и лија и провиривши кроз врата запита лава: „Како си стриче?“ — Зло, ћерко, одговори лав, дођи ближе да видиш. — „Опрости стриче, немам кад, жури ми се, а и неће ми се, јер видим многе трагове к теби, али ни један од тебе.

Шта се збива у нас и у свијету.

Нагодба између Хрватске и Славоније и Угарске. Већ прије седам година, то јест г. 1897. истекла је финансијска нагодба између нас и Угарске, која се склапа на десет година. Финансијском нагодбом одреди се, колико ће Хрватска и Славонија од својих прихода добивати за себе и своје потребе управе, цркве и школе и правде (правосуђа), а колико ћемо дати за заједничке ствари наше Угарској. Као што се зна наши рачуни рђаво стоје, јер ми не добијамо онолико, колико би морали и требали добити од својих прихода, јер је новац у рукама мађарским. Криво је томе то, што је пред 36 година Хрватска склопила такву погодбу с Угарском, да не управља сама својим новцем.

Ових дана расправљали су одбори које је изабрао сабор у Загребу с наше стране и сабор у Пешти с угарске стране, да преговарају о новој нагодби. Преговори ти воде се већ неколико дана, али никако да дође до погодбе. Мађари не даду ни оно најмање што наш одбор тражи од прихода, који нам припадају. Тако нас само код прихода од потрошарине закине Угарска годишње за својих 2 милијуна круна, а закидају нас и код других ствари. Одбори су у петак прекинули расправе до сриједи. Не зна се поуздано, да ли ће се нагодба и овога пута склопити, јер Мађари не попуштају. О нашим рачунима с њима можемо рећи као и народна пјесма: „Тешко Турком тргујући с Марком“, те и нама с Мађарима.

Народна скупштина у Кореници. На свијетлу сриједи била је народна скупштина српске самосталне странке у Кореници. Из Загреба били су на тој скупштини г. Светозар Прибићевић, главни уредник и г. Јован Бањанин, одговорни уредник „Новог Србобрана“. Народа је било око двије хиљаде душа. Говорило је више говорника о стварима, које су потребне за живот народни и које треба тражити, да их сабор донесе ради користи народне. О овој скупштини говорићемо опширније у броју, који долази.

Српска народна скупштина у Грачацу. Српска самостална странка намјеравала је да свијетлог петка одржи

народну скупштину и у Грачацу, но тамошња котарска област забранила је да се тај дан одржи скупштина. Мислило се, да ће се онда одржати у понедељак 5. (18.) априла, но котарска је област забранила, да се држи и тај дан. Не може се никако протумачити, зашто је власт забранила, да се не држи ова народна скупштина, кад је већ прије тога одржана така скупштина у Кореници, која је прошла у најбољем реду. Да је било каквијех нереда на кофеничној народној скупштини, још би се могло разумјети, за што је забрањена ова народна скупштина у Грачацу, а овако збиља не зна човјек што да мисли. По закону оваке се скупштине могу и смију сазивати, па је чудно зашто их власти онда забрањују. Ово изгледа још чудније, када се зна, да су све ове народне скупштине, које је одржала српска самостална странка прошле у најљепшем реду. Народ је свугдје показао, да је достигао за оваке зборове и договоре и није се ни на једној скупштини ништа десило, што би се народу могло пребацити ма с које стране. Но праве пријатеље народне не ће ово збунити, нити им сметати, да и надаље залазе у народ, да се са њим састају, договарају, поучавају, како би дошао најбрже и најлакше до својих права. Народ ће знати уважити тај рад својих, народних људи, па ће их у том дабоме и сам помагати. Ако ће се што постићи, треба се боме и промучити, као што вели наш српски народ:

Без муке се сабља не сакова,

Без муке се пјесма не испоја!

Састанак аустријског и италијанског министра у Опатији. (Абаџији). Прије неколико дана састали су се у Опатији код Ријеке на договор аустро-угарски министар спољних послова гроф Голуховски и италијански министар спољних послова Титони. И Италија и наша монархија радо гледају на Албанију, јер би свака од њих хтјела, да тамо протегне своју власт. Новине у Италији почеле су нападати нашу монархију, како ова намјерава, да на рачун Италије прошири своју власт на Балкану а особито у Старој Србији и Албанији, па је то озлоједило Италијане. Италијанска влада и наша влада послале су своје ministre на договор у Опатију, те је наш министар рекао италијанском да то није истина. То је само да се умири свијет, а у ствари они сви погледају на Балкан и друго говоре а друго раде.

Састанак нашег и шведског краља у Опатији. Прије неки дан дошао је наш краљ из Беча у походе шведском краљу у Опатију, који се ту бави већ више дана, да се одмори.

Њемачки цар путује. Њемачки цар Виљем II. путује на својој лађи „Хоенцолерну“ по Средоземном Мору. Недавно се састао с италијанским краљем Виктором Емануилом, те су један другом наздрављали као савезници и увјеравали један другог о пријатељству и да желе мир у Европи. Говори се да се он и зато састао с италијанским краљем, да гледа измирити бечку и италијанску владу, јер су се биле у пошљедње вријеме побркале због прилика на Балкану. За то су се одмах послје тога опет састали италијански и аустро-угарски министар. Говори се, да ће цар Виљем доћи и у Опатију, да походи шведског краља Оскара, који је ту засад. Ту ће се састати онда и с нашим краљем.

Бугарска се и Турска споразумјеле. Ово дана потписале су Бугарска и Турска уговор, како ће се владати једна према другој у Македонији. За пошљедњих немира и турских насиља много је свијета побјегло из Македоније, села су поробљена и попаљена. Турска сад обећава по том уговору, да ће помиловати све устанике и допустити им да се врате на своја огњишта,

те да ће им помоћи, да наново сазиђу куће. Даље да не ће правити никаквијех сметња Бугарима у Македонији и да ће узимати у службу оне Бугаре, који буду способни. Бугарска са своје стране обавезује се, да не ће дати, да се у Турску уносе бомбе и динамити и да не ће допуштати, да се састављају усташке чете против Турске и да их не ће помагати. Који добро знају, веле, да Бугарска овијем није богзна шта добила.

Добри људи, који желе да народ чита.

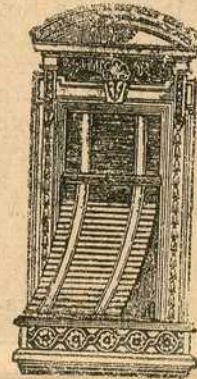
(Наставак.)

7. Анастас А. Добровић, В. Грђевац 5 ком.

8. Јован Б. Барако, Карловац 5 ком.

Хвала им и у име листа и у име чита-лаца! Хвала им од срца!

(Продужиће се.)

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 2—24.

Ко жели брзо и лако научити енглески без учитеља, нека купи

Упутство у енглеском језику

намијењено онима, који не знају енглески читати.

У истом се налази закон о досељеништву у Сједињене Американске Државе.

Издавањел: Драгомир Маловић, — Трст, Piazza Tomaseo 1. — Цијена је књижи с поштарином 1 круну и 10 потура.

Препродаваоци добивају попуст

606. 2—6.